

A Szabadelvű, Vallásos, Nemzetk. Egyesület elnökének szózata.

ki az egész világba azt a lelki képet, amely bennünk az ünnepély kapcsán friss életre kelt. Nézzünk gyakran e lelki képre, elemezzük annak színárnyalatait, mert ezek megtanítanak arra, hogy az igazi haza- és fajszeretet kokárdák lobogtatása nélkül is őszinte és mély érzés lehet; hogy egy életmunka eredményének kritériuma nem a játszát, eszköze nem a nagyképűség; hogy az egyéni előhaladásnak és érvényesülésnek keresztényi útja nem az intrikákon és a könyökel való törtetésekön át vezet a célhoz; hogy az igazi, nemes veretű demokrácia irtózik a demagógia bűzös posványától; hogy az Isten azért különböztette meg az embert az állatoktól külsőleg is egyenes testtartással, hogy egyenes lélek is lakozzék benne, amely öntudatos lépésekkel haladjon az életnek azon az országútján, amely az Ő országába vezet. Abba az országba visz, amelynek mezőin a *Szép-ség* virágai illatoznak, földjére a *Jóság* áldott napja süt, levegőjét az *Igazság* szellője tartja mozgásban és frissíteti.

Hálásan köszönöm a Méltóságos és Főtisztelendő püspök urnak, valamint dr. Gál Kelemen iskolai felügyelő gondnok urnak, hogy ünnepélyünk fényét és súlyát aktív részvételükkel emelni szivesek voltak; köszönöm a mélyen tisztelt közönségnek, hogy ünnepélyünkben ilyen nagy számban követelt részt magának. Emlékünnepélyünket bezárom.

A Szabadelvű, Vallásos, Nemzetközi Egyesület elnökének szózata az egyesület tagjaihoz.

Első kötelességem, hogy mély hálámat fejezzem ki azon megtiszteltetésért, amelyben a kopenhági kongresszus kiküldöttei részesítették, midőn Nemzetközi Egyesületünk elnökévé választottak. Természetesen az elmúlt hetek alatt azokról a célokról gondolkoztam, amelyek egyesítenek és azokról a lehetőségekről, amelyek előttünk vannak. Mi több nemzethez tartozunk és különböző tapasztalataink voltak a múltban, de mindnyájan eljutottunk ama hitig, hogy az Úrnak ígéében még több előtörő világosság és igazság van s következésképpen nekünk szabadon kell kutatnunk e világosság és nemesebb életformák után.

Egy dolgot kívánok hangsúlyozni és ez az, hogy mi egyesület és nem csupán konferencia vagyunk. Többre vagyunk hivatva, mint egy háromévenkénti konferencia megszervezése. A kopenhági kongresszus nemcsak hit-egységünket mutatta meg, hanem folytonos együttműködésünk lehetőségét is. E felemelő pillanat ihletését sohasem lehet elfeledni. Megszabadított egyszersmindenkorra hivatásunk minden szűk és korlátolt felfogásától. Min-

A Szabadelvű, Vallásos, Nemzetk. Egyesület elnökének szózata.

denki, aki magáévá tette annak szellemét, érezte, hogy az nem csupán az elvégzett munka sikeres eredménye, hanem egy új vállalkozás és elindulás kezdete is.

Egy nagy és sokatigéző ajtó nyílt meg előttünk. Ezért hiszem, hogy a következő kongresszusig tovatűnő 3 év alatt mindannyian minden tőlünk telhetőt meg fogunk tenni, hogy az egyházak és csoportjaik minden egyes tagja értse meg, hogy ő egy nagy testvériség részecskéje, amelynek óriási feladatot kell végrehajtania. Különösen szükséges, hogy azok, akik elszigetelten dolgoznak, tudják, hogy ők nem csupán a saját helyi egyháznak vagy nemzetük kebelében levő egyházak egy csoportjának a tagjai, hanem egy, az egész világra kiterjedő mozgalomnak, amely millió meg millió követőt számlál. Minél gyakrabban gondoljunk a különböző országokban élő testvéreinkre, kik Istent lélekben és igazságban törekszenek imádni és akik örvendeznek fenséges szabadságukban, mint Isten fiai. Amint vásárnapról-vásárnapra közellevő testvéreinkkel imádkozunk, emlékezzünk meg távollevő testvéreinkről is, akik szellemi rokonságban velünk együtt hódolnak az egy Isten, a mindenség Atyja előtt. Imádkozunk egymásért s adjunk hálát Istennek velünk egy eszmét valló testvéreinkért.

Némely céljainkat tisztán kell szem előtt tartanunk. Az első, hogy mint egy Atyának a gyermekei minden erőnkel törekednünk kell a béke és a jó akarat előmozdítására az emberek és a háboru előidézői között. A mi korunkban ez a legfőbb emberi kötelesség. Semmi nem ér semmit, ha a béke nincs megőrizve. Ha ez biztosítva van „a világ által valaha is ismert nemesebb faj fog életrekelni“.

Második cél terjeszteni a szabadságot, különösen a vallásszabadságot, emlékezve mindig arra, hogy a szabadság ára az örökös éberség. Ez mindannyiunktól a lehető legnagyobb hűséget, odaadást követel. Meg kell mutatnunk a világnak, hogy a szabadszellemű és szabadakaratu emberek szolgálata legalább is egyenlő a mu.tban a külső tekintély előtt való engedelmességgel. A mi Egyesületünk, amely egy szabad egyesület, a lélek teljes és őszinte hódolatát követeli s ha ez megvan, akkor sokat fogunk tenni az emberiség megváltása és felszabadítása érdekében. Hithűeknek kell lennünk nemcsak azért, mert hisszük, hogy a mi hitünk megegyezik az igazsággal, hanem azért is, mert meg vagyunk győződve, hogy hitünk az emb. riség egy nemesebb fajtáját termeli ki és egy új világot teremt, amely szabad lesz a régi teológiai megszorításoktól, ősi gyűlölködéstől és szociális tévedésektől, egy új világot, amelyben minden ember megtalálja Isten adta lehetőségét és ihletését felemelkedni Krisztus teljességéig.

Tegyünk fogadalmat az igazság szüntelen keresésére, az egész emberiség javának előmozdítására, (igazmondásra) őszinteségre az imádságban és engedelmessegre az Isten akaratával szemben. A jövő a mienk, ha akarjuk úgy is lesz. Előre hát bizalommal, nem vagyunk egyedül. „Megtartónk és támaszunk, forrásunk és célunk az Isten“.

Fordította ; E. A.

Szívélyes üdvözléttel :
Hall Alfréd.

Dávid Ferenc arca a szellemtudományi lélektan tükrében.

IV.

A XVI. század egyike a történelem legérdekesebb és legtermékenyebb korszakainak. Aligha van párja az emberiség életében s még a bonyolult újkori századok sem tudnak felmutatni olyan lelki összetettséget, mint a XVI. század. Itt ugyanis két világ született meg, amely egymásnak nemhogy kiegészítője, de gyökeres ellentéte volt. Az egyik világ volt az újkori immanens jellegű kultúra, amely az ókori latin-görög filozófia és művészet felújításából született meg. A másik pedig egy új transzcendens jellegű lelki kultúra, amely a Biblia felfedezéséből táplálkozott.

A két világ egymásnak szellemi ellensége volt. Luther szívből gyűlölte a renaissance-ot s ebben a vallásos ember ösztönössége vezette s ez az ösztön nem csalt. Ugyanigy a szemben álló irány, a görög-latin humanizmus végül is a XVIII. század felvilágosodásához vezetett, amely a vallást ősi ellenségének tartotta. Ne téveszsen meg bennünket az a hiedelem, hogy minden u. n. felvilágosodás *csak* a babonát, *csak* a sötétséget és *csak* a megátalkodott tanbeli maradiságot gyűlöli; a felvilágosodás kiirtani igyekszik *minden* vallást, bármily egyszerű és igaz legyen az, ha a vallás a világot meghaladó, az embert felülmuló metafizikai valóságokra mutat rá. Ez a magatartás következik abból az alaptényből, hogy minden felvilágosodás teoretikus jellegű, amely az élet mélyebb érzései és követelményei előtt értelmetlenül áll, azokat az emberi életből mint fölöslegeseket és veszélyeseket eltüntetni igyekszik. A felvilágosodás racionalizmusa sohasem éri fel „ésszel“, hogy mi szükség van az embervilágot meghaladó istenségre, amikor oly szépen el lehet kormányozni az emberiséget pusztán etikai elvekkel, józan tiszta erkölcsösséggel és bölcs törvényekkel is. A felvilágosodás emberei csonka lelkek, hiányzik belőlük a „metafizikai ösztön“ s enélkül a